

Nationaløkonomisk Forening.

I den Diskussion, der i Foreningens Møde den 18. Februar 1897 knyttede sig til Kandidat Bisgaards foran aftrykte Indledningsforedrag, deltog Prof. Falbe-Hansen, Kontorchef E. Meyer og Redaktør Aleksis Petersen-Studnitz.

Professor Falbe-Hansen kunde ikke være ganske enig med Indlederen med Hensyn til dennes Opfattelse af Papiret som Omsætningsmiddel. Det var vel sandt, at Papircirkulationen kunde udvides stærkt, men det maatte ikke glemmes, at en saadan Udvidelse maatte ske langsomt og i Harmoni med Kreditinstitutionernes og det hele økonomiske Samfunds Udvikling. Taleren vilde altsaa ikke nægte Muligheden af, at Kreditmidlerne i det lange Løb vilde kunne bære Omsætningen alene, men naar Indlederen saa stærkt havde fremhævet, at Fremtidens Møntpolitik maatte være denne: ikke blot at holde Sølv et ude af Omsætningen, men ogsaa at sætte Guld et ud, saa mente Taleren, at der ligeoverfor en saadan Opfattelse dog var Grund til at holde lidt igen. — Naar Indlederen havde betegnet det nuværende Prisniveau som det »historiske«, kunde Taleren heller ikke paa dette Punkt give ham Ret. Vor Tids Prisniveau var ganske vist omtrent det samme

som Prisniveauet paa Chr. VIII's Tid, men hvem turde paastaa, at dette var det »historiske«, det »naturlige«? Dette havde jo paa ingen Maade staaet paa samme Højde i Aarhundreder, — der havde tværtimod været Svingninger af meget betydeligt Omfang. Lige saa lidt kunde Taleren erkende det umulige eller usandsynlige i, at Priserne skulde stige betydeligt i en nærmere Fremtid. — Med Hensyn til Møntfodspørgsmaalet bemærkede Taleren, at i Praxis var Spørgsmaalet om Bimetalisme eller Monometalisme i høj Grad et politisk Magtspørgsmaal. Paa Bimetalismens Side stod maaske de færreste i Tal, men Bimetalismens Tilhængere stod med stærkt koncentreret Interesse, i hvilken Henseende Sølvmændenes Kamp om Magten ved det sidste Præsidentvalg i Nordamerika afgav et udmærket Exempel. Paa Bimetalismens Side stod ogsaa Agrarerne, om hvem det ikke kunde nægtes, at de havde en betydelig politisk Magt. Monometalisterne fandtes paa den anden Side spredt over den store Befolkning; der var ikke den stærkt koncentrerede Interesse; men Guldfodens Tilhængere støttedes af det bestaaendes Magt og af den Omstændighed, at det var saa overordentlig vanskeligt at opnaa en international Overenskomst om Møntspørgsmaalet. Taleren var iøvrigt af den Anskuelse, at selv om det lykkedes at tilvejebringe en Overenskomst mellem Staterne om Indførelse af Dobbeltmøntfod, vilde det blive umuligt at opretholde denne i Længden (f. Ex. under Krig o.l.).

Kontorchef E. Meyer ytrede, at der var Anledning til at takke Indlederen, fordi han havde bragt det foreliggende Æmne paa Bane, og det saa meget mere, som Spørgsmaalet jo ikke direkte laa for i dansk

Politik. Taleren var i det store og hele enig med Indlederen, og mente navnlig, ligesom han, at det hverken var sandsynligt eller ønskeligt, at Dobbeltmøntfoden vilde sejre. Det var vistnok fuldstændig rigtigt, hvad Professor Falbe-Hansen havde bemærket om det usandsynlige i, at en international bimetalistisk Overenskomst vilde holde i Længden, selv om det i et gunstigt Øjeblik lykkedes at faa en saadan i Stand. Der var jo nemlig en stor Forskel mellem en saadan Møntkonvention og internationale Overenskomster af anden Art, f. Ex. Postkonventioner. Hvis en enkelt eller flere Stater meldte sig ud af sidstnævnte, saa bestod dog Overenskomsten mellem de øvrige; men anderledes med en Konvention, der havde Opretholdelsen af Dobbeltmøntfoden til Genstand; thi det var jo saa, at en saadan var betinget af, at alle holdt sammen. Taleren var desuden af den Anskuelse, at man ikke, selv om der bestod en saadan Konvention, kunde være sikker paa, at Værdiforholdet mellem Metallerne blev opretholdt. Gullet frembød jo i de fleste Henseender overordentlig store Fordele fremfor Sølv, og det vilde derfor næppe kunne undgaas, at der kom Agio paa Guld, og man vilde da ikke længere have Dobbeltmøntfod, men Sølvfod med Guld som Vare. — Naar der taltes om Nyttens af Bimetalismen, fremhævedes det, at den vilde bringe et højere Prisniveau. Taleren skulde ikke komme ind paa, om det var saa stor en Ulykke, at Priserne i en Periode havde været synkende. Det Spørgsmaal, der laa nærmest for, var dette, om Dobbeltmøntfoden atter vilde bringe en Opgang. Dette var vanskeligt at besvare, fordi Spørgsmaalet om, hvad der bestemmer Pengenes Værdi, endnu var i sin Barn-

dom. Saa meget var sikkert, at Fortidens Lære, at Pengenes Mængde bestemmer deres Værdi, ikke var fyldestgørende. Denne Lære var man da ogsaa kommen bort fra, men end ikke Indførelsen af »Omløbs-hastigheden« som værdibestemmende Moment gav en tilstrækkelig Forklaring af Forholdet. Pengenes Værdi maatte jo bestemmes af noget, der kom udefra, medens »Omløbshastigheden« netop bestemmes af Priserne. Ringe Omløbshastighed, siger man, at der er, naar Pengene ligge hen i Kasserne i Stedet for at cirkulere. Men der maatte jo kunne paavises Omstændigheder, der bestemme, om de, der raade over kontante Midler, ere tilbøjelige til at købe ellet holde sig tilbage. Interessant var det at iagttage den ringe Indflydelse af de senere Aars stærke Guldforøgelse i Evropa. Der var blevet anført mange Forklaringsgrunde, bl. a. at Guldet var sendt tilbage igen o. s. v. Men det forslog alt sammen intet. Det var et Faktum, at den europæiske Guldsmængde var bleven betydelig forøget, og at denne Forøgelse i længere Tids Udstrækning ikke havde øvet nogen nævneværdig Indflydelse. Guldproduktionen var i Aarene fra 1890 til 1895 steget betydeligt, og denne Forøgelse var selvfølgelig ikke gaaet Evropa forbi; der havde ophobet sig uhyre Guldsmængder i Bankerne. Den samlede Guldbeholdning i de tre europæiske Hovedbanker (Bank of England, Banque de France og den tyske Rigsbank) var ved Udgangen af 1890: 1620 Mill. Kr., ved Udgangen af 1895 ikke mindre end 2800 Mill. Kr. Først i 1896 var Beholdningerne gaaet lidt ned, idet de ved Udgangen af dette Aar udgjorde 2550 Mill. Kr. Og hvilken Indflydelse havde nu denne store Metalforøgelse øvet paa

Priserne? Efter »Economist« Index Numbers faldt Priserne fra 2224 i 1890 til 1999 i 1895. Det var, fordi der havde manglet Købelyst, at Guldets ophobet sig i Bankerne. I Aaret 1894 var Guldproduktionen størst, og i dette Aar steg Beholdningerne i de tre nævnte Banker med 500 Mill. Kr., medens der samtidig var et Prisfald fra 2082 til 1923. Disse Tal rokkede ved Troen paa, at en forøget Produktion af ædle Metaller giver højere Prisniveau. Naturligvis var dette Moment medbestemmende for Priserne, men der var tillige andre og stærkere Momenter. Ja, hvis man vilde indføre Dobbeltmøntfod efter Værdiforholdet $1 : 15\frac{1}{2}$, vilde det naturligvis medføre en overordentlig, øjeblikkelig Prisrevolution, og dette forklarer, at f. Ex. Landmænd, der sidde i slette økonomiske Omstændigheder, kunne yde dette System deres Støtte. Hos Agrarerne findes der unægtelig en stor og samlet Interesse i Dobbeltmøntfodens Indførelse, og det var til Bedømmelse af Stemningen for og imod, værd at lægge Mærke til, at Bimetalisterne var dem, der raabte højest, og derved let kunde faa Folk til at tro, at de var talrigere, end de i Virkeligheden var.

Redaktør Aleksis Petersen-Studnitz ytrede, at Ingen kunde for Alvor tro, at den internationale Bimetalisme havde en virkelig, en varig Fremtid for sig. Derimod var det ikke absolut utænkeligt, at Bimetalisterne forbigaaende kunde sætte deres Program igennem. Hvis ved sidste Præsidentvalg den amerikanske Sølvkandidat var gaaet igennem, maatte han dog have forsøgt at realisere sit Program. Spørgsmaalet var, hvad der saa vilde være fulgt paa. — Naar Prof. Falbe-Hansen havde talt om de Magter, der drev

Bimetalismen frem, vilde Taleren minde om, at der ogsaa var Magter, der vare virksomme i modsat Retning, der var navnlig én — Socialdemokratiet. Det kunde maaske se besynderligt ud, at der skulde være nogen Forbindelse imellem disse to Ting, og dog var det saa. Navnlig i Tyskland stod Socialdemokratiet imod de bimetalistiske Bestræbelser. Og saa man nærmere til, var det ikke saa underligt. Den agrariske Bimetalisme var en socialrevolutionær Bevægelse, — men en Modbevægelse vilde rejse sig imod den. Forholdet havde jo to Sider. Sølvets Remonetisering — efter det gamle Forhold 1 : 15 $\frac{1}{2}$, ikke efter det faktisk bestaaende 1 : 30 — vilde halvere Prioritetsrenterne, — det vilde gaa ud over Kapitalisterne, den ene Klasse af Besiddere, Jordbesidderne, vilde bedrage den anden Klasse af Besiddere, Pengekapitalisterne i Byerne, hvad Socialdemokraterne, de Besiddelsesløse, jo kunde tage sig let. Men paa den anden Side vilde Følgen ogsaa være højere Varepriser, medens en tilsvarende Stigning af Arbejdslønnen ikke strax vilde indfinde sig — og derfor maatte Socialdemokratiet som Arbejdernes og de Besiddelsesløses Parti staa skarpt imod Bimetalismen. Et Sammenstød mellem de bimetalistiske Agrarers og Arbejdernes Interesser vilde derfor ikke kunne undgaas.

Efter en Replik af Professor Falbe-Hansen udtalte Indlederen, at han var enig med Prof. Falbe-Hansen i, at Kreditmidlerne ikke bør forceres ind i Omsætningen, men at de selv frivilligt maa bane sig Vej. Hans Bemærkninger om dette Punkt i det indledende Foredrag havde da ogsaa kun til Maal at pointere, at det paa den anden Side var urigtigt, ved

kunstige Midler at holde Papiret ude af Cirkulationen. Han tænkte her navnlig paa det høje Minimum for Sedlernes Paalydende, som var almindeligt i flere Lande, og som utvivlsomt bandt Guldet til Cirkulationen. — Professor Falbe-Hansen havde misforstaaet Talerens Betegnelse af Prisniveauet før 1850 som det »historiske«. Taleren havde ikke dermed villet sige, at det var det »naturlige« Prisniveau — havde end ikke brugt Udtrykket »det naturlige«; men han havde kaldt det for det »historiske« for at markere, at der ikke uden Forstyrrelser kan ske et Brud paa det, hvad ogsaa de sidste Menneskealdres Prisrevolutioner havde vist.

Med en Tak til Indlederen for hans interessante Foredrag og for det store Arbejde, han havde lagt deri, sluttede Formanden, Overpostmester Petersen, Mødet.